

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลกุดโดน
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางณัฐนิชา ภูกิ่งหิน
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลกุดโดน อำเภอยักษ์เม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ นี้จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลนาคำดีขึ้น ยั่งยืนสืบไป

นางสาวปิยพร แคนสีแก้ว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ประจำตำบลกุดโดน

สำนักงานเกษตรอำเภอยักษ์เม็ก

มิถุนายน ๒๕๖๖

สารบัญ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ	
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่	๔
๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๕
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๗
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๗
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๘
๑.๓.๔ อุณหภูมิ	๙
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	
๑.๔.๑ ถนน	๙
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๐
๑.๕.๒ แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค	๑๐
๑.๕.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๑๑
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๒
๑.๖.๒ ข้อมูลประชากร	๑๓
๑.๖.๒ ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร	๑๓
๑.๖.๓ ข้อมูลการผลิต	๑๔
๑.๖.๔ การศึกษา	๑๔
๑.๖.๕ สาธารณสุข	๑๕
๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๕
๑.๖.๗ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๖
๑.๗ การใช้ที่ดิน	
๑.๗.๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๗

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลกุดโดน

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๒๐
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข	๒๓
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๒๖

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๓.๑.๑ ข้าว

๒๗

๓.๑.๒ อ้อยโรงงาน

๒๗

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ กลุ่มเกษตรกร

๒๗

๓.๒.๒ เกษตรกรรุ่นใหม่

๒๗

๓.๒.๓ เกษตรกร

๒๘

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ทรัพยากรดิน

๒๘

๓.๓.๒ ทรัพยากรน้ำ

๒๘

โครงการตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกุดโดน

๒๙

สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรตำบลกุดโดน

๕๓

บทที่ ๑

สภาพทั่วไปของตำบล

๑.๑ ที่ตั้ง และอาณาเขต

ที่ตั้ง ตำบลกุดโดน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอห้วยเม็ก ระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร และอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทางประมาณ ๔๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๔๒ ตารางกิโลเมตร (๖๒,๒๐๐ ไร่) แบ่งเขตการปกครอง ๑๓ หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน ๑,๘๖๗ ครัวเรือน มีประชากรประมาณ ๘,๓๘๑ คน

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบลห้วยเม็ก	อำเภอห้วยเม็ก
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบลอิฐี้อ	อำเภอยางตลาด
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบลโนนสะอาด	อำเภอห้วยเม็ก
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ตำบลคำเหมือดแก้ว	อำเภอห้วยเม็ก

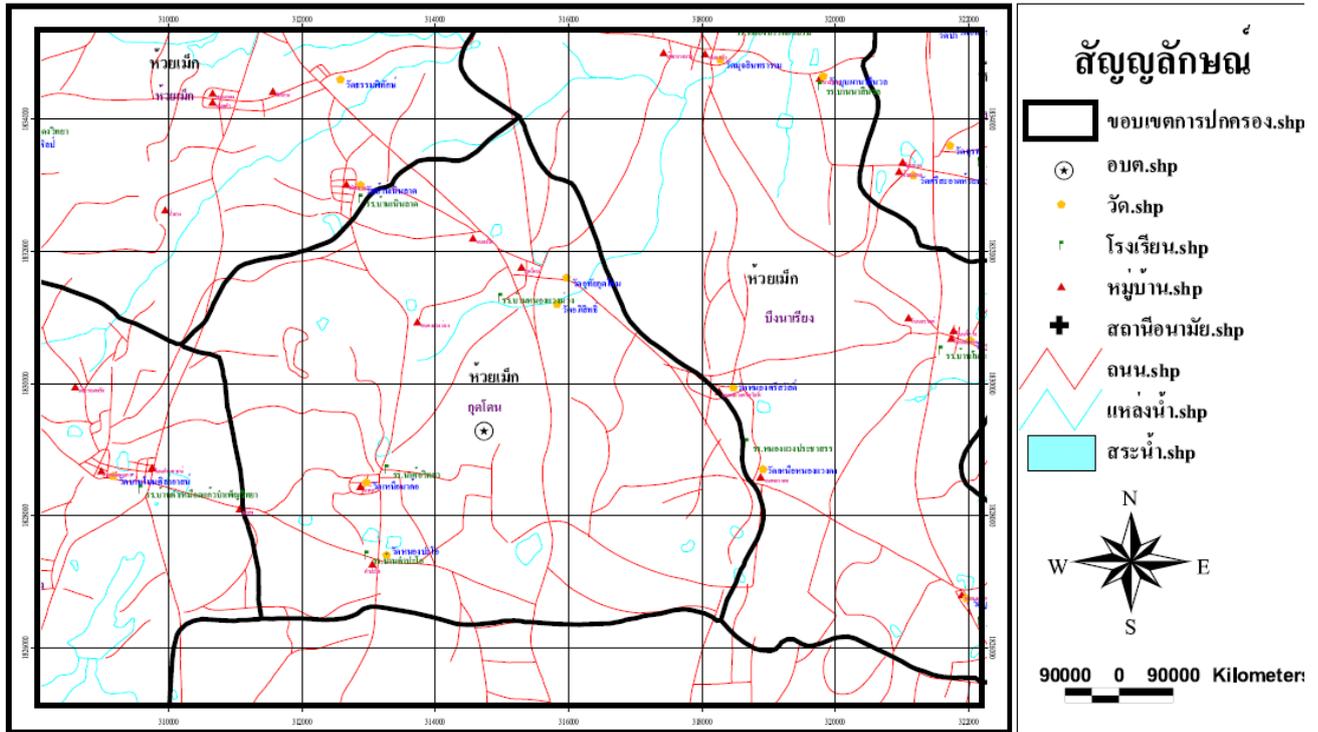
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน,๒๕๖๒ ดังภาพที่ ๑-๑

๑.๑.๒ ขอบเขตการปกครองและสถานที่สำคัญ

ขอบเขตการปกครอง ตำบลกุดโดน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านกุดโดน	หมู่ที่ ๒ บ้านหนองไผ่
หมู่ที่ ๓ บ้านหนองแวงม่วง	หมู่ที่ ๔ บ้านหนองแวงดง
หมู่ที่ ๕ บ้านนาค้อ	หมู่ที่ ๖ บ้านหนองปะโอ
หมู่ที่ ๗ บ้านหนองแวงศรีสวัสดิ์	หมู่ที่ ๘ บ้านมิตรหนองเรียง
หมู่ที่ ๙ บ้านคำปะโอ	หมู่ที่ ๑๐ บ้านกุดโดน
หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาคำ	หมู่ที่ ๑๒ บ้านหนองแวงดง
หมู่ที่ ๑๓ บ้านกุดโดน	

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน,๒๕๖๒

ภาพที่ ๑-๑ ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบล

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ใน การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	หมายเหตุ
๑	บ้านกุดโดน	นางสมมัคร รัฐวงษา	
๒	บ้านหนองไผ่	นายเทิดศักดิ์ ไชยศรีหา	
๓	บ้านหนองแวง	นายจำเนียร ตีรักษา	
๔	บ้านหนองแวงดง	นายอุทัย อาจดวงดี	
๕	บ้านนาค้อ	นายนิพนธ์ ศรีปัญญา	
๖	บ้านหนองปะโอ	นายประสิทธิ์ วงศ์อนัน	กำนัน
๗	บ้านหนองแวงศรีสวัสดิ์	นายบุญถม รัตนบุตร	
๘	บ้านมิตรหนองเรียง	นายประถมสุข อาจดวงดี	
๙	บ้านคำปะโอ	นายสิทธิชัย อาจดวงดี	
๑๐	บ้านกุดโดน	นายณรงค์เดช น้อยเสนา	
๑๑	บ้านนาคำ	นายวันชัย อาจดวงดี	
๑๒	บ้านหนองแวงดง	นายจงดี ภูครองเชิง	
๑๓	บ้านกุดโดน	นายสุชาติ พลดี	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยเม็ก, ๒๕๖๒

สถานที่สำคัญ

สถานศึกษา ภายในตำบลกุดโดน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนชุมชนกุดโดนวิทยาคม
๒. โรงเรียนหนองแวงประชาสรรค์
๓. โรงเรียนหนองแวงม่วง
๔. โรงเรียนนาค้อวิทยาคม
๕. โรงเรียนหนองปะโอประชาอุทิศ

ศาสนสถาน ประชากรในพื้นที่ ตำบลกุดโดน นับถือศาสนาพุทธ มีวัดเกือบทุกหมู่บ้าน และมีวัดจำนวน ๗ แห่ง ได้แก่ วัดอุทัยกุดโดน วัดสว่างวารี วัดอภิสิทธิ์หนองแวงม่วง วัดเหนือแวงดง วัดป่าเรไรย์ วัดหนองแวงศรีสวัสดิ์ วัดหนองปะโอ

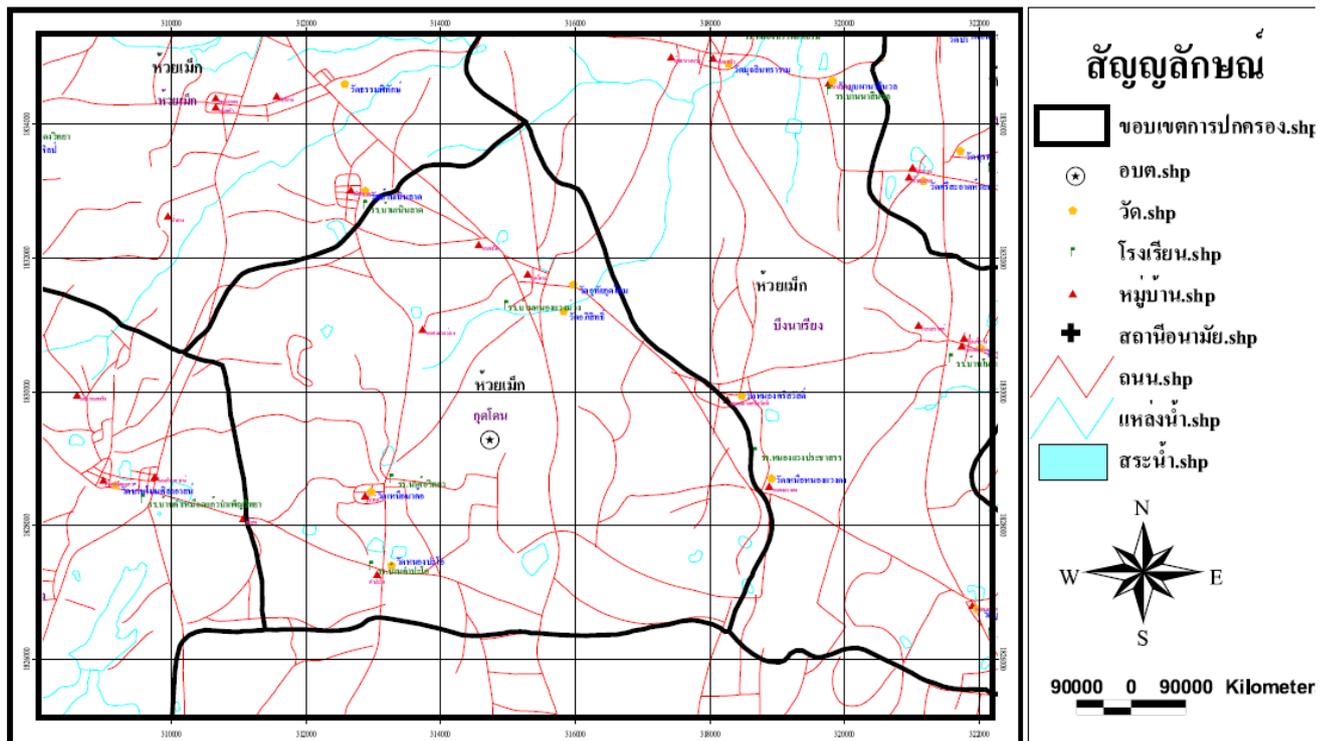
สาธารณสุข ด้านสาธารณสุขในตำบลกุดโดนมีสถานอนามัยให้บริการอยู่ จำนวน ๑ แห่ง

แหล่งท่องเที่ยว ตำบลกุดโดนมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ลานค้าชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งค้าขายผลิตทางการเกษตร เป็นตลาดที่เกษตรกรนำสินค้ามาขายจากตำบลใกล้เคียงเรียกตลาดนี้ว่า

“ลานค้าชุมชนโสภนินทาว”

ที่มา : ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน

๒. สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๑-๒ ขอบเขตการปกครองและสถานที่สำคัญในตำบล

๑.๑.๔ ขนาดพื้นที่ตำบล พื้นที่ ส.ป.ก. และพื้นที่การเกษตร

ตำบลกุดโดน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๖,๒๕๐ ไร่ เป็นพื้นที่ ส.ป.ก. ประมาณ ๒๓,๑๘๖ ไร่ และพื้นที่การเกษตรประมาณ ๒๓,๐๗๕ ไร่ อื่นๆ ประมาณ ๑,๖๙๓ ไร่ (ชื่อแหล่งที่มา, ระบุปีที่จัดพิมพ์ข้อมูล) ดังตารางที่ ๒-๑

ตารางที่ ๒-๑ ขนาดพื้นที่ในตำบล และพื้นที่การเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	อื่น ๆ
๑	บ้านกุดโดน	๑,๗๕๘	๑,๔๘๕	๓๒
๒	บ้านหนองไผ่	๑,๗๙๖	๑,๗๕๖	๖๔
๓	บ้านหนองแวง	๒,๒๗๔	๒,๑๖๑	๕๐
๔	บ้านหนองแวงดง	๒,๙๗๐	๑,๔๕๑	๖๖๑
๕	บ้านนาค้อ	๑,๖๒๙	๑,๔๐๗	๑,๐๗๕
๖	บ้านหนองปะโอ	๑,๘๙๑	๑,๗๔๖	๑๔๐
๗	บ้านหนองแวงศรีสวัสดิ์	๒,๙๐๐	๒,๗๔๖	๑๒๕
๘	บ้านมิตรหนองเรียง	๑,๓๘๔	๑,๓๓๒	๘๘
๙	บ้านคำปะโอ	๒,๖๐๒	๒,๔๗๑	๙๒
๑๐	บ้านกุดโดน	๑,๓๙๐	๑,๒๘๑	๖๐
๑๑	บ้านนาคำ	๑,๒๘๙	๑,๒๕๖	๓๔
๑๒	บ้านหนองแวงดง	๑,๖๑๕	๑,๔๑๒	๙๒
๑๓	บ้านกุดโดน	๒,๐๘๗	๒,๐๒๕	๑๐๐
	รวม ๑๓ หมู่บ้าน	๒๕,๕๔๒	๒๓,๑๘๖	๑,๖๙๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก,๒๕๖๒

หมายเหตุ: NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ และลักษณะภูมิอากาศ

- สภาพพื้นที่ตำบลกุดโดนเป็นที่ราบ และเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงเฉลี่ย ๑๗๐-๒๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ราบมีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๔,๘๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๓๔ ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มใช้ทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเนินดินทั้งตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๓๐,๒๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๘๒.๙๓ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทั่วไปทั้งตำบล โดยเป็นที่ลุ่มใช้ทำนา ๕,๗๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๕.๘๓ ของเนื้อที่ตำบล เป็นที่ดอนใช้ปลูกไม้ยืนต้น นาข้าว และเป็นป่าไม้ ๒๔,๕๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๖๗.๑๐ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนที่เหลือจากที่กล่าวมาแล้วได้แก่ ชุมชน และแหล่งน้ำ ๗๙๑ และ ๕๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๑๗ และ ๑.๕๖ ของเนื้อที่ตำบลตามลำดับ

- ลักษณะภูมิอากาศ มีลักษณะภูมิอากาศเขตร้อนชื้น มี ๓ ฤดู ได้แก่

๑) ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามันทำให้เกิดฝนตกชุก

๒) ฤดูหนาว เริ่มในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

๓) ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทะเลจีนใต้

๑) อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๖.๗ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ๒๙.๑ องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๓๒.๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม คือ ๒๒.๐ องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๒.๑ องศาเซลเซียส

๒) ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีร้อยละ ๗๔.๐ ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดในเดือนสิงหาคมร้อยละ ๘๓ และค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคมร้อยละ ๖๔

๓) ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวมตลอดทั้งปี ๑,๒๙๐.๔ มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตกเฉลี่ยรวมตลอดปี ๑๐๖.๑ วัน จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยมีมากอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ค่าปริมาณ

น้ำฝนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในเดือนกรกฎาคม ๒๔๑.๔ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยรวม ๑๕.๘ วัน ในเดือนสิงหาคม มีการกระจายตัวของฝนดีสุด คือ มีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยรวมมากที่สุด ๑๖.๒ วัน

สำหรับการวิเคราะห์ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชที่เหมาะสม ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน และค่าการคายระเหย (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยวิธี Penman Moteith ในโปรแกรม CropWat ๔ Windows Version ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกแสดงดังนี้ (รูปที่ ๒-๒)

๑) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกอยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม

๒) ช่วงระยะเวลาที่มีน้ำมากเกินพอ อยู่ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนกันยายน

๓) ช่วงระยะเวลาที่ขาดน้ำ อยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝน เนื่องจากดินมีความชื้นไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต

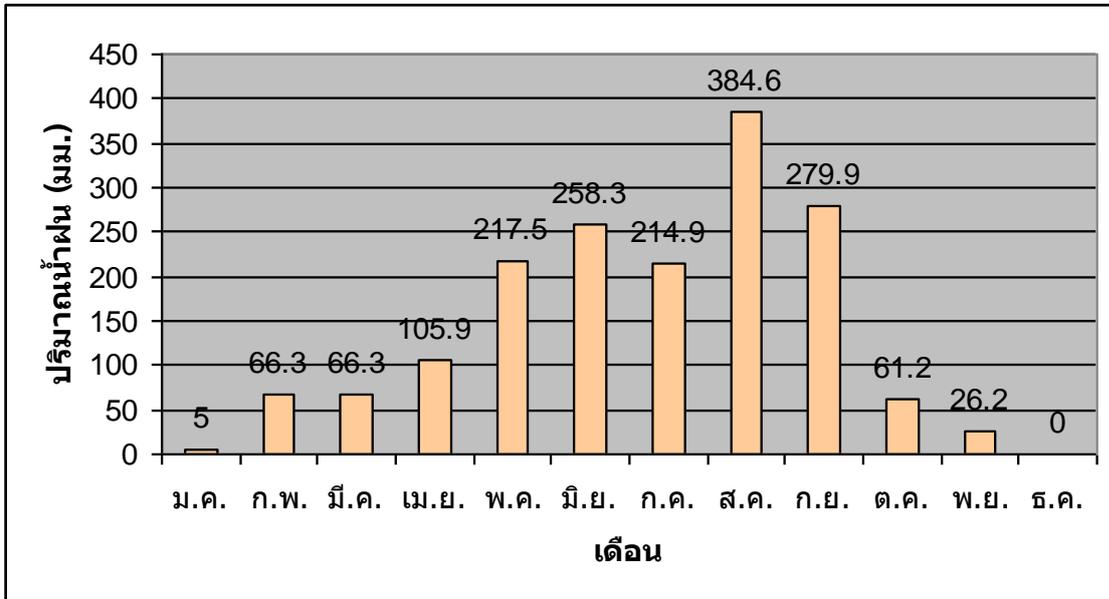
๑.๓ ปริมาณน้ำฝน

ตำบลกุดโดน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี สูงสุดประมาณ มิลลิเมตร ดังตารางที่ ๓-๒ และ ภาพที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๒ ปริมาณฝนเฉลี่ย ๑๐ ปีย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๘) จำแนกเป็นรายเดือน

เดือน	ปี พ.ศ.											
	๒๕๔๐	๒๕๔๑	๒๕๔๒	๒๕๔๓	๒๕๔๔	๒๕๔๕	๒๕๔๖	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๔๙	เฉลี่ย	
มกราคม	-	-	-	๕.๐	-	๕.๐	-	-	-	-	-	๕.๐
กุมภาพันธ์	๔๕.๕	๓๒.๑	๕๒.๐	๑๒.๕	๔๕.๘	-	๑๖.๕	-	-	๓๐.๐	๖๖.๓	
มีนาคม	๑๑๐.๑	๒๐.๑	๓๔.๙	๘๒.๕	๓๐.๑	๘๑.๓	๒๕.๕	๘๔.๔	๘๘.๒	๑๐๐.๓	๖๖.๓	
เมษายน	๖๓.๓	๗๓.๘	๙๔.๔	๘๐.๙	๓๒.๐	๒๑๐.๓	๑๗๘.๐	๖๕.๖	๑๕๕.๑	-	๑๐๕.๙	
พฤษภาคม	๒๑๗.๘	๑๕๒.๔	๑๒๗.๖	๑๕๙.๖	๑๖๘.๗	๓๑๗.๕	๓๓๖.๔	๓๒๔.๗	๒๑๗.๑	๙๘.๗	๒๑๗.๕	
มิถุนายน	๔๖๐.๙	๒๐๕.๘	๒๕๕.๕	๒๒๗.๙	๒๒๕.๒	๓๔๘.๓	๔๕๗.๐	๓๖๘.๒	๒๖๘.๑	๑๓๕.๖	๒๕๘.๓	
กรกฎาคม	๑๐๖.๘	๓๒๒.๘	๙๑.๔	๓๙๗.๑	๑๗๙.๐	๑๓๔.๙	๓๔๓.๒	๒๕๑.๘	๑๙๙.๐	๑๒๒.๘	๒๑๔.๙	
สิงหาคม	๕๕๑.๗	๓๓๘.๖	๓๑๒.๔	๕๐๖.๙	๑,๕๙๔	๑๘๖.๙	๓๒๙.๐	๖๑๒.๗	๕๑๗.๘	๓๓๐.๒	๓๘๔.๖	
กันยายน	๒๕๖.๘	๒๕๖.๘	๔๓๔.๔	๑๑๑.๐	๒๖๑.๓	๒๙๐.๓	๒๓๘.๐	๑๗๗.๓	๔๐๖.๙	๔๔๘.๙	๒๗๙.๙	
ตุลาคม	๒๘.๕	๒๘	๒๐.๖	๙๔.๐	๒๕.๘	๕๕.๕	๑๓.๔	๑๙๘.๒	๑๐.๐	-	๖๑.๒	
พฤศจิกายน	-	-	๔๘.๒	-	๒๐.๕	๒๐.๐	-	๓๗.๒	-	๕.๐	๒๖.๒	
ธันวาคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	๑,๘๔๑.๔	๑,๔๒๕.๐	๑,๔๗๑.๔	๑,๖๗๗.๔	๑,๑๔๗.๘	๑,๕๕๐.๐	๑,๙๓๗.๐	๒,๑๒๐.๑	๑,๙๑๖.๒	๑,๒๗๗.๕	๑๔๘.๘	

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๔๙ สถานีตรวจวัดน้ำฝน อำเภอห้วยเม็ก

ภาพที่ ๑-๓ ปริมาณฝนเฉลี่ย ๑๐ ปีย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๘) จำแนกเป็นรายเดือน
ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยาสถาบันวิจัยวัดอากาศอำเภอห้วยเม็ก

๑.๔ โครงข่ายคมนาคม

- โครงข่ายคมนาคมที่เกษตรกรในเขตตำบลลูกุดโดนใช้สัญจร และขนส่งผลผลิตทางการเกษตรเป็นเส้นทางหลัก ได้แก่

๑. ทางหลวงหมายเลข ๒๑๑๐ อ.ยางตลาด-อ.ห้วยเม็ก ผิวจราจรลาดยาง

๒. ทางหลวงชนบท กส.๔๐๑๒ บ.ลูกุดโดน-บ.หนองแวง

ที่มา : จัดเวทีชุมชนตำบลลูกุดโดน ๒๕๕๐ ดังตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๑ สภาพถนนในตำบลลูกุดโดน

ถนน	สภาพถนน
๑. ทางหลวง ๒๑๑๐ อ.ยางตลาด-อ.ห้วยเม็ก ผิวจราจรลาดยาง ยาว ๒๖.๐๐๐ กิโลเมตร	สภาพดีใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาล
๒. ทางหลวงชนบท กส.๔๐๑๒	สภาพชำรุดบางช่วงถนน
๓. ถนนคอนกรีต บ.คำปะโต-บ.นาค้อ	สภาพใช้ได้ทุกฤดูกาล
๔. ถนนลูกรัง บ.ลูกุดโดน-บ.นาค้อ-นาค้า	สภาพชำรุดบางส่วน

ที่มา: ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลลูกุดโดน, ๒๕๖๒

หมายเหตุ: NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๑.๕ แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในตำบลลูกุดโดนที่เกษตรกรในตำบลใช้อุปโภคบริโภคมีทั้งแหล่งน้ำธรรมชาติและที่ก่อสร้าง (ชื่อแหล่งที่มา, ระบุปีที่จัดพิมพ์ข้อมูล) ดังภาพที่ ๓-๒

๑) แหล่งน้ำธรรมชาติ ในตำบลลูกุดโดนที่เกษตรกรใช้ประโยชน์ ได้แก่ ห้วยไผ่ ห้วยและหนองแวงดงหนองตากข้าว หนองฝายใหม่ ดังตารางที่ ๓-๓

ตารางที่ ๓-๓ แหล่งน้ำธรรมชาติในตำบล

ชื่อลำน้ำ / แหล่งน้ำ	ไหลผ่านหมู่บ้าน	สภาพแหล่งน้ำ
ห้วยไผ่	บ.กุดโดน ม.๑	สภาพใช้ได้มีน้ำ
ห้วยและ	บ.หนองไผ่ ม.๒	สภาพใช้ได้มีน้ำ
หนองแวงดง	บ.หนองแวงศรีสวัสดิ์ ม.๗	สภาพใช้ได้มีน้ำ
หนองกุดโดน	บ.กุดโดน ม.๑	สภาพใช้ได้มีน้ำ

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน

หมายเหตุ: NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๒) แหล่งน้ำสาธารณะ ตำบลกุดโดนมีแหล่งสาธารณะประโยชน์เพื่ออุปโภคบริโภค ได้แก่ ดังตารางที่ ๓-๔

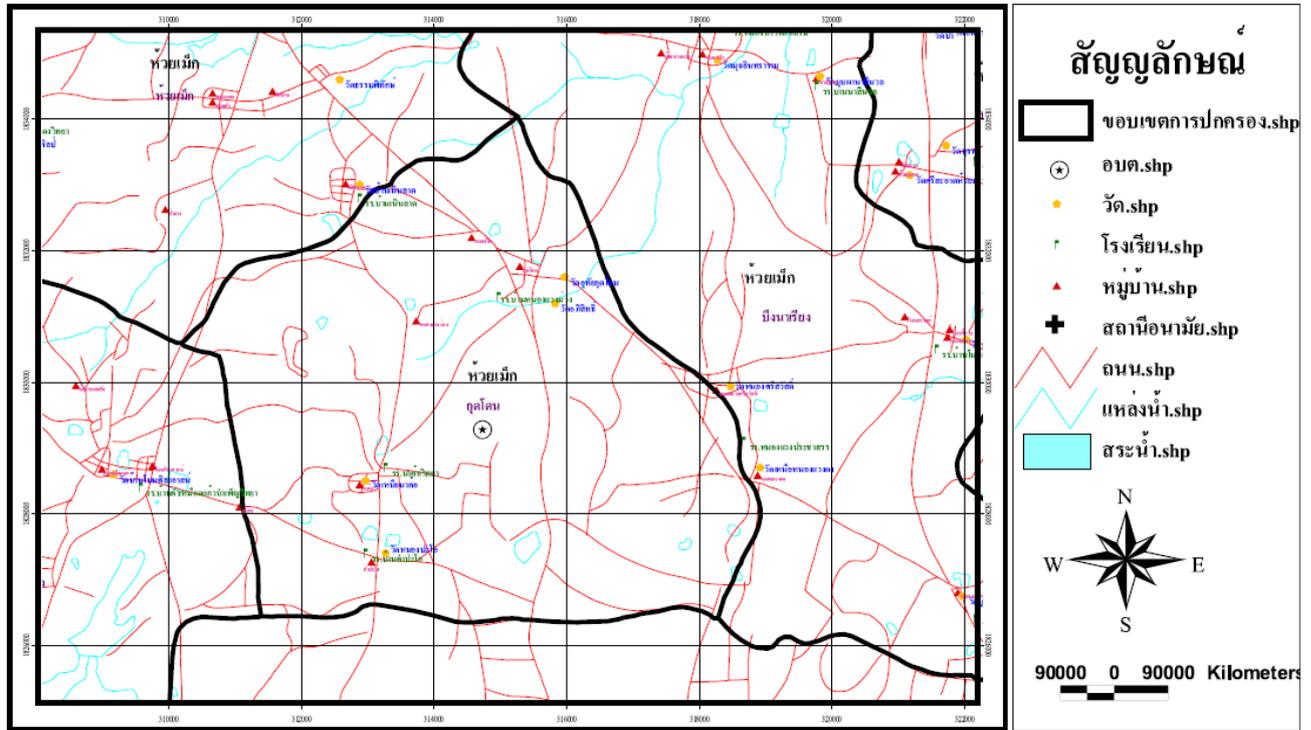
ตารางที่ ๓-๔ แหล่งน้ำสาธารณะในตำบล

อ่างเก็บน้ำ	ขนาด	สภาพแหล่งน้ำ
๑. อ่างเก็บน้ำโสภนินทาว	๒๔๙,๖๐๐ ลบ.ม.	มีน้ำใช้ตลอดปี
๒. อ่างเก็บน้ำห้วยหินเก็ง	๒๓๐,๐๐๐ ลบ.ม.	มีน้ำใช้ตลอดปี
ฝาย	ความสูงและความกว้าง (เมตร)	สภาพแหล่งน้ำ
๑. ฝายห้วยไผ่ ม.๘	NA	ใช้งานได้
๒. ฝายทดน้ำลำห้วย ม.๓	๑ X ๓ X ๑๒	ใช้งานได้
๓. ฝายทดน้ำลำห้วยไผ่ ม.๘	๑ X ๓ X ๑๒	ใช้งานได้
๔. ฝายทดน้ำลำห้วยไผ่ ม.๑๐	๑ X ๓ X ๑๒	ใช้งานได้
๕. ฝายทดน้ำลำห้วยไผ่ ม.๑๓	๑ X ๓ X ๑๒	ใช้งานได้
๖. ฝายทดน้ำลำห้วยล้นฟ้า ม.๗	๑ X ๓ X ๑๒	ใช้งานได้
๗. ฝายทดน้ำลำห้วยล้นฟ้า ม.๗	๑ X ๓ X ๑๒	หักพัง
๘. ฝายทดน้ำลำห้วยล้นฟ้า ม.๗	๑ X ๓ X ๑๒	หักพัง
สระน้ำสาธารณะ	ขนาดและความลึก	สภาพแหล่งน้ำ
๑. หนองปะโอ ม.๖	๗๖,๙๙๒ ลบ.ม.	มีน้ำใช้ตลอดปี
๒. หนองตากข้าว	NA	มีน้ำใช้ตลอดปี
๓. หนองฝ้าย	NA	มีน้ำใช้ตลอดปี
๔. หนองใหญ่ ม.๙	NA	มีน้ำใช้ตลอดปี
๕. หนองข้าวตาก ม.๙	๑๗-๓-๒๙.๖ ไร่	ตามสภาพภูมิอากาศแต่ละปี
๖. หนองใหญ่ ม.๙	๕๔-๒-๗๒ ไร่	ตามสภาพภูมิอากาศแต่ละปี
๗. หนองแวงดง ม.๗	๔๓-๑-๙๑.๕ ไร่	ตามสภาพภูมิอากาศแต่ละปี
๘. หนองสิม ม.๑๑	๕๑-๑-๔๑.๑ ไร่	ตามสภาพภูมิอากาศแต่ละปี
๙. หนองหมากแข้ง ม.๒	๗-๒-๗๗.๙ ไร่	ตามสภาพภูมิอากาศแต่ละปี

ที่มา : ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน

หมายเหตุ: NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๓) แหล่งน้ำส่วนบุคคล ตำบลกุดโดนมีแหล่งน้ำส่วนบุคคล ได้แก่ สระเก็บน้ำขนาดเล็กประจำไร่นา

ภาพที่ ๑-๔ แหล่งน้ำในตำบล

๑.๖ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเกษตรของตำบล

๑.๖.๑ ประชากรและครัวเรือน

ตำบลกุดโดน มีเขตการปกครองจำนวน ๑๓ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น ๘,๓๖๓ คน จำนวนครัวเรือน ๑,๗๒๗ ครัวเรือน แยกเป็นชาย ๔,๑๔๖ คน หญิง ๔,๒๑๗ คน ดังตารางที่ ๔-๑ ตารางที่ ๔-๑ จำนวนประชากรและครัวเรือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
๑	บ้านกุดโดน	๓๙๗	๓๙๙	๗๙๖	๑๘๖
๒	บ้านหนองไผ่	๑๕๓	๑๗๐	๓๒๓	๖๑
๓	บ้านหนองแวงม่วง	๓๐๘	๒๕๕	๕๖๓	๑๑๖
๔	บ้านหนองแวงดง	๔๑๔	๔๐๓	๘๑๗	๑๖๓
๕	บ้านนาค้อ	๒๙๐	๓๒๕	๖๑๕	๑๒๕
๖	บ้านหนองปะโอ	๔๑๑	๔๒๔	๘๓๕	๑๘๑
๗	บ้านหนองแวงศรีสวัสดิ์	๔๗๐	๔๕๓	๙๒๓	๑๗๖
๘	บ้านมิตรหนองเวียง	๒๓๔	๒๘๓	๕๑๗	๑๑๑
๙	บ้านคำปะโอ	๓๕๗	๓๕๐	๗๐๗	๑๔๙
๑๐	บ้านกุดโดน	๓๕๐	๓๖๐	๗๑๐	๑๔๗
๑๑	บ้านนาคำ	๓๕๗	๓๗๑	๗๒๘	๑๔๘
๑๒	บ้านหนองแวงดง	๑๘๐	๒๐๔	๓๘๔	๘๗
๑๓	บ้านกุดโดน	๒๐๗	๒๐๘	๔๑๕	๘๐
รวม ๑๓ หมู่บ้าน		๔,๑๔๖	๔,๒๑๗	๘,๓๖๓	๑,๗๒๗

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน,๒๕๖๒

หมายเหตุ: NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

๑.๖.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตร

ตำบลกุดโดน มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและ/เทศบาล เป็นต้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรจำนวน ๑ กลุ่ม (กลุ่มทำนา) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๑ กลุ่ม (กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกุดโดน หมู่ที่ ๑ และ หมู่ที่ ๘ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพัฒนาฝีมือสตรีหนองแวงดง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอาชีพอัฒมา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองไผ่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนาคำ เป็นต้น) กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม (กลุ่มยุวเกษตรกรกุดโดนร่วมใจ) นอกจากนี้ยังมีวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตสินค้า บริการหรือการอื่นๆ และเพื่อเชื่อมโยงสินค้าในเครือข่าย เป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าให้สูงขึ้นอีกทั้งสามารถจดสิทธิบัตร และขอการรับรองจากส่วนราชการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานมาตรฐานสินค้าอื่นๆได้ สามารถจำแนกได้ ๕ ประเภท ดังต่อไปนี้

- ประเภทการผลิตและขยายพันธุ์พืช ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำนาปลอดสารพิษหนองแวงดง กลุ่มรูปหอมสมสมัย กลุ่มรูปหอมสมปอง

- ประเภทการผลิตสัตว์ คือ กลุ่มเลี้ยงโคขุนคำปะโอ
- ประเภทการแปรรูปอาหาร คือ ถั่วตัดสมุนไพรคำแก้ว
- ประเภทผ้าทอและเสื้อผ้า คือ กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านบ้านหนองไผ่ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองลายทองวาส

กลุ่มสตรีหนองแวงดง หมู่ที่ ๑๒

- ประเภทการบริการ คือ โรงสีข้าวเทพพลชาวตำบลกุด โดยได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำสินค้า OTOP ระดับ ๓ ดาว ได้แก่ ของที่ระลึกของกลุ่มอาชีพอัฒมา หมู่ที่ ๑ ระดับ ๒ ดาว ได้แก่ เสื้ออกของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านกุดโดน หมู่ที่ ๑ ผ้าไหมของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง หมู่ที่ ๑๐ และผ้าพื้นเมือง (ลายราชวัตร) หมู่ที่ ๗ (องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน,๒๕๖๒) ดังตารางที่ ๔-๒

ตารางที่ ๔-๒ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรที่ประกอบอาชีพในตำบล ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)						
		ทำไร่	ทำนา	ทำสวนผลไม้	ทำสวนผัก	รวม	ที่อยู่อาศัย (ไร่)	อื่น ๆ (ไร่)
๑	บ้านกุดโดน	๒๕๕	๑,๕๔๗	๓	๕	๑,๘๑๐	๕๐	๒๒
๒	บ้านหนองไผ่	๑๙๙	๑,๕๔๔	๑๐	๓	๑,๗๕๖	๓๐	๓๔
๓	บ้านหนองแวงม่วง	๓๙๗	๑,๗๕๕	๘	๑	๒,๑๖๑	๕๐	-
๔	บ้านหนองแวงดง	๒๘๐	๑,๓๘๐	๕	๘	๑,๔๕๑	๗๐	๕๙๑
๕	บ้านนาค้อ	๒๕๘	๑,๒๔๖	๒	๑	๑,๔๐๗	๗๕	๑,๐๐๐
๖	บ้านหนองปะโอ	๓๔๐	๑,๔๐๒	๓	๒	๑,๗๔๖	๗๐	๗๐
๗	บ้านหนองแวงศรีสวัสดิ์	๔๕๔	๒,๒๘๗	๓	๒	๒,๗๔๖	๘๕	๔๐
๘	บ้านมิตรหนองเวียง	๗๘	๑,๒๔๙	๓	๒	๑,๓๓๒	๕๒	๓๖
๙	บ้านคำปะโอ	๓๘๐	๒,๐๐๘	๒	๑	๒,๔๗๑	๖๐	๓๒
๑๐	บ้านกุดโดน	๒๑๐	๑,๐๖๕	๒	๓	๑,๒๘๑	๖๐	-
๑๑	บ้านนาคำ	๓๓๒	๑,๑๐๑	๖	๓	๑,๒๕๖	๕๖	๑๘
๑๒	บ้านหนองแวงดง	๓๒๖	๑,๐๒๕	๕	๕	๑,๔๑๒	๘๐	๑๒
๑๓	บ้านกุดโดน	๓๐	๑,๙๙๒	๑	๒	๒,๐๒๕	๘๐	๒๐
รวม ๑๓ หมู่บ้าน		๓,๕๙๙	๑๙,๖๘๑	๕๓	๓๘	๒๓,๓๖๑	๘๑๘	๘๗๕

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกุดโดน,๒๕๖๒

๑.๖.๓ สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ ๒.๔ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

๑.๖.๓.๑ การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ครั้วเรือนที่ทำนาเป็นอาชีพหลักลำดับแรกมีร้อยละ ๙๗.๗๐ ของจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด โดยมีจำนวนแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย ๓ คน/ครั้วเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการรับจ้างและค้าขาย นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวนครั้วเรือนที่สมาชิกออกไปทำงานนอกจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗๙ ของจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด และประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และไม่มีการทำเพียงร้อยละ ๒.๑๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมด

๑.๖.๓.๒ การถือครองที่ดิน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) รายงานว่าจำนวนครั้วเรือนเกษตรมีอยู่ร้อยละ ๙๙.๔๑ ของครั้วเรือนทั้งตำบล มีการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเฉลี่ย ๑๔.๗๙ ไร่ต่อครั้วเรือน ไม่มีเนื้อที่ทำการเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน และมีจำนวนครั้วเรือนที่รื้อใช้น้ำฝนอย่างเดียว เพื่อทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙๔ ของจำนวนครั้วเรือนทั้งตำบล รองลงมาร้อยละ ๑๗.๔๙ และ ๑๕.๐๒ ใช้น้ำทำการเกษตรจากหนอง/บึงและบ่อบาดาล โดยมีครั้วเรือนเกษตรที่ทำกินแบบผสมผสาน หรือจัดการที่ดินตามหลักการทฤษฎีใหม่ ๑๘ ครั้วเรือน เนื้อที่รวม ๔๕ ไร่ แผนพัฒนาการเกษตรของตำบลกุดโดนรายงานว่า ลักษณะการถือครองที่ดินการเกษตรเป็นที่ดินของตนเอง ประมาณร้อยละ ๘๕ ส่วนผู้ที่ต้องเช่าที่ดินทำกินมีประมาณร้อยละ ๑ ในที่ถือครองของตนเองนั้นมีเอกสารสิทธิ์เป็น น.ส.๓ ก และโฉนดเป็นส่วนมาก

๑.๖.๓.๓ การผลิตทางการเกษตร

พืช ตำบลกุดโดน มีการปลูกพืชตามสภาพพื้นที่ โดยมีการปลูกข้าวนาปีเป็นพืชหลักในฤดูฝนและฤดูแล้งปลูกพืชไร่ ได้แก่ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ถั่วลิสง เพาะเห็ดในโรงเรือน ข้าวโพดหวาน แตงโม พืชผักอื่นๆ ตลอดจนผลไม้/ไม้ยืนต้น

ปศุสัตว์ เกษตรกรจะเลี้ยงสัตว์กันทุกครั้วเรือน จากเดิมส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน เช่น โค กระบือ ส่วนเบ็ด โกงเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคเป็นอาหารและปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ แต่ปัจจุบันโค กระบือมีการเลี้ยงน้อยลง เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่จะหันมาใช้เครื่องจักรกลแทน สำหรับการเลี้ยงเบ็ด โกงก็เริ่มมีการเลี้ยงเบ็ด โกงเนื้อ โกงไข่ เบ็ดเนื้อ เบ็ดไข่มากขึ้น สัตว์ปีกนั้นเลี้ยงเพื่อจำหน่ายร้อยละ ๗๕ ส่วนโค กระบือ และสุกรจะเลี้ยงเพื่อจำหน่ายทั้งหมด จำนวนโค กระบือ สุกรที่เลี้ยงเฉลี่ย ๒ ตัวต่อครั้วเรือน ส่วนเบ็ด-โกงเฉลี่ย ๑๕ ตัวต่อครั้วเรือน

ประมง จากการเลี้ยงแบบธรรมชาติ คือ การขุดบ่อ ล่อปลา หรือทำคันดินปิดกั้นลำห้วย ลำคลอง หนองบึงตามที่นาของตนเอง เปลี่ยนเป็นการขุดบ่อเลี้ยง มีการให้อาหารและเลี้ยงเป็นอาชีพมากขึ้น ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) รายงานผลการสำรวจข้อมูลของตำบล (๒๕๔๙) พบว่า มีจำนวนครั้วเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบริโภค ๕ ครั้วเรือน

๑.๖.๔ ต้นทุนการผลิตและการตลาดทางการเกษตร

ข้าว ต้นทุนข้าวนาปีการผลิต ๒,๗๒๘ บาทต่อไร่ ราคาผลผลิต ๕.๕๐ บาทต่อกิโลกรัม ขาดทุน๕๒๘ บาทต่อไร่ บริโภคร้อยละ ๓๐ ทำพันธุ์ร้อยละ ๕ ที่เหลือจำหน่ายให้พ่อค้านอกอำเภอร้อยละ ๔๐ โรงสีข้าวในอำเภอร้อยละ ๑๐ สหกรณ์การเกษตรร้อยละ ๕ พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ ๕ การซื้อขายจะใช้ระบบชั่งน้ำหนัก หักเปอร์เซ็นต์ความชื้นและสิ่งเจือปน ซึ่งผู้ซื้อเป็นผู้พิจารณาเองทั้งหมด

มันสำปะหลัง ต้นทุนการผลิต ๓,๑๐๐ บาทต่อไร่ ราคา ๑.๓๐ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๒,๑๐๐ บาทต่อไร่ จำหน่ายให้พ่อค้าท้องถิ่นร้อยละ ๓๐ โรงงานแป้งมันร้อยละ ๒๐ ลานมันร้อยละ ๕๐

อ้อยโรงงาน ต้นทุนการผลิต ๓,๕๘๐ บาทต่อไร่ ราคาขาย ๐.๕๘ บาทต่อตัน กำไรประมาณ ๑,๙๒๐ บาทต่อไร่ จำหน่ายให้โรงงานน้ำตาลมิตรผลกาฬสินธุ์ร้อยละ ๙๐ ทำพันธุ์ร้อยละ ๑๐

ถั่วลิสง ต้นทุนการผลิต ๗๐๐ บาทต่อไร่ ราคาขาย ๘ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๖๗๖ บาทต่อไร่
ผลผลิตแปรรูปในตำบลร้อยละ ๔๐ จำหน่ายให้พ่อค้าท้องถิ่นและโรงงานร้อยละ ๓๒ บริโภคร้อยละ ๘ และทำ
พันธุ์ร้อยละ ๒๐

๑.๖.๕ การอุตสาหกรรม

ตำบลกุดโดนไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (ประเภทที่ ๒ และ ๓) มีแต่โรงงานอุตสาหกรรม
ขนาดย่อม จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) พบว่า มีจำนวนโรงสีข้าวขนาดเล็กที่สีข้าวได้น้อยกว่าวันละ
๕ เกวียน จำนวน ๒๕ โรง จำนวนโรงงานที่มีคนทำงานน้อยกว่า ๑๐ คน ๒ โรง และจำนวนครัวเรือนที่มีการ
ประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก ๓๐ ครัวเรือน

๑.๖.๖ รายได้ หนี้สินและแหล่งสินเชื่อ

รายได้ รายได้ในการเกษตร ๒๓,๘๘๗ บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายได้นอกการเกษตร ๒๒,๖๙๒ บาทต่อ
ครัวเรือนต่อปี รายจ่ายนอกการเกษตร ๔๓,๖๔๘ บาทต่อครัวเรือนต่อปีรายจ่ายภาคเกษตร ๒๓,๓๐๗ บาทต่อ
ครัวเรือนต่อปี รวมแล้วมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ๒๐,๓๗๖ บาทต่อครัวเรือนต่อปี และจากการสำรวจของ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท
และรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๑๙,๙๙๙ บาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๓.๔๒ และ ๑๗.๔๙ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
ส่วนครัวเรือนที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๑.๔๗ ของ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด

หนี้สิน เกษตรกรร้อยละ ๘๐ มีหนี้สินเฉลี่ย ๓๐,๐๐๐ บาทต่อราย

แหล่งสินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการสินเชื่อจาก ๔ แหล่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นแหล่งกู้เงินร้อยละ ๖๐ ของ
ประชากรทั้งหมด เฉลี่ยการกู้ยืม ๕๐,๐๐๐ บาทต่อราย

- สหกรณ์การเกษตร มีเกษตรกรเป็นสมาชิกร้อยละ ๒๐ ลักษณะการกู้เงินเพื่อทำการเกษตรเฉลี่ยราย
ละ ๓๐,๐๐๐ บาท

- กองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ลักษณะการยืมเพื่อใช้ในการเกษตรร้อยละ ๙๐ ที่เหลือ
เป็นค้าขายและทอผ้า แต่มีเกษตรกรบางส่วนนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ใช้ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เฉลี่ย
การกู้ยืม ๑๐,๐๐๐ บาทต่อราย

- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทุน ๖๕,๐๐๐ บาท ให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพด้านการเกษตรร้อยละ
๕๐ และด้านทอผ้าร้อยละ ๕๐

๑.๗ สภาพและลักษณะดิน

ตำบลกุดโดนมีสภาพและลักษณะดินหลัก ประกอบด้วยชุดดิน ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒๑ มีเนื้อที่ ๑,๐๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๔ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็น
ดินร่วนลึกมากสีเทาที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ลุ่มตะกอนน้ำพาที่เป็นส่วนต่ำของ
สันดินริมน้ำ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว
ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีน้ำไหลบ่าท่วมขังสูงในฤดูฝน การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันใช้ทำนา

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๒๑B มีเนื้อที่ ๖,๐๐๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๗.๐๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็น
ดินร่วนลึกมากสีเทาที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ลุ่มตะกอนน้ำพาที่เป็นส่วนต่ำของ
สันดินริมน้ำ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว
ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีน้ำไหลบ่าท่วมขังสูงในฤดูฝน การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันใช้ทำนา

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ มีเนื้อที่ ๕,๘๔๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๖.๕๔ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็น
ดินร่วนหยาบสีเทาที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือเคลื่อนย้ายมาที่บวมของวัสดุเนื้อ
หยาบ พบในบริเวณพื้นที่ลุ่มราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบหรือพื้นที่ลุ่มระหว่างเนิน มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน

การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางพื้นที่พบในพื้นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำไหลบ่าท่วมขังสูง ในฤดูฝน พบในพื้นที่ค่อนข้างดอน ทำให้เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ หรือได้รับผลกระทบความเค็มจากพื้นที่ใกล้เคียง การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันใช้ทำนา บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่า

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๒๔B มีเนื้อที่ ๑,๔๘๐ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๐๕ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางพื้นที่มีชั้นทรายหนา ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตรจากผิวดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันใช้ทำนา (เป็นดินทรายจัด ซึ่งจัดเป็นดินที่มีปัญหาในการเพาะปลูก)

ดินในที่ดอน ประกอบด้วย

๕) กลุ่มชุดดินที่ ๓๖B มีเนื้อที่ ๑,๐๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๘๙ ของเนื้อที่ทั้งหมด กลุ่มชุดดินที่เป็นดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางพื้นที่อาจปลูกฝังในดินในช่วงความลึก ๑๐๐-๑๕๐ เซนติเมตร การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น อ้อย ข้าวโพด ถั่วสับปะรด และไม้ผลบางชนิด

๖) กลุ่มชุดดินที่ ๔๐B มีเนื้อที่ ๑๓,๔๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๓๖.๗๘ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็นดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางพื้นที่อาจพบลูกรังมากในช่วงความลึก ๑๐๐-๑๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย และถั่ว บางแห่งมีสภาพเป็นป่าละเมาะ หรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ

๗) กลุ่มชุดดิน ๔๐Bb มีเนื้อที่ ๔,๓๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๘๓ เนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็นดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบ มีสภาพเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยเป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ บางพื้นที่อาจพบลูกรังมากในช่วงความลึก ๑๐๐-๑๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินในนาข้าว มักทำให้เกิดปัญหาการขาดน้ำ

๘) กลุ่มชุดดินที่ ๔๑B มีเนื้อที่ ๔,๐๕๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๑๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่เป็นดินทรายหนาปานกลางที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถั่ว และยาสูบ บางแห่งเป็นป่าเต็งรัง

๙) กลุ่มชุดดิน ๔๑Bb และมีเนื้อที่ ๑,๖๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๕๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด เป็นกลุ่มชุดดินที่มีชั้นทรายหนาปานกลางและหนามาก ได้แก่ การระบายน้ำดีปานกลาง ลักษณะดินอื่นๆ เหมือนตามกลุ่มชุดดิน ๔๑B กลุ่มชุดดินนี้ มีปัญหาในการทำนามาก เนื่องจากมีชั้นทรายนากกักเก็บน้ำในการทำนายนาก

๑๐) หน่วยที่ดินเบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๓๖๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๗๒ ของเนื้อที่ทั้งหมด ได้แก่ ชุมชน และแหล่งน้ำ

ดินมีปัญหาหรือดินมีข้อจำกัดมากในการเพาะปลูกพืช ตำบลกุดโดน ประกอบด้วย

-ดินทรายจัด

ดินทรายจัด (ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๒๔ ๔๑) จะมีความสามารถในการอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารของดินต่ำถึงต่ำมาก ธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูญเสียไปในดินชั้นล่างหรือออกไปนอกพื้นที่ได้ง่าย เมื่อมีการให้น้ำหรือมีฝนตก เมื่อฝนทิ้งช่วงพืชจะแสดงอาการขาดน้ำ เช่น เหี่ยวเฉา หรืออาจตายได้

แนวทางแก้ไข การใช้ประโยชน์ของพืชบริเวณนี้ ควรเลือกชนิดพืชที่มีศักยภาพเหมาะสมมาปลูก มีการปรับปรุงบำรุงดินร่วมกับมีระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปุ๋ยหมัก อัตรา ๑-๔ ตันต่อไร่ ปุ๋ยคอก ๑-๒ ตันต่อไร่ หรือปุ๋ยพืชสด อัตราเมล็ดพันธุ์ ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี และใช้วัสดุคลุมดิน ทำคันดินปลูกหญ้าแฝกหรือปลูกพืชเป็นแถบสลับ พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ การใช้ปุ๋ยเคมีควรใช้ที่ละน้อยแต่บ่อยครั้ง เพื่อลดการสูญเสียธาตุอาหารลงไปในชั้นดินล่างก่อนที่พืชจะนำไปใช้ได้ เมื่อมีการให้น้ำหรือมีฝนตก สำหรับในพื้นที่ลุ่มนอกจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีและมีการพัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้แล้ว ควรมีการตีและไถกลบตอซังข้าวด้วยจะเป็นการช่วยเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ให้กับดินอีกทางหนึ่ง

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ ๓-๑ คุณภาพดินตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่ม ชุดดิน	ชุดดิน	เนื้อดิน		การระบาย น้ำ	ความอุดม สมบูรณ์	CEC (%)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	ความลาด ชัน (%)	pH		เนื้อที่	
		บน	ล่าง							บน	ล่าง	ไร่	ร้อยละ
๒๑	Ndg-sIA (ชุดดินโนนแดง)	sl	s/s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๐-๒	๖.๐-๖.๕	๕.๕-๗.๐	๑,๑๙๒	๓.๒๖
๒๒	Sda-sIA (ชุดดินสีดา)	sl	s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	๐-๒	๕.๐-๖.๐	๖.๐-๗.๐	๔๗๖	๑.๓๐
๒๒	Sda-St-sIA (ชุดดินสีดา/ชุดดินสีทอน)	sl	s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๖	>๑๕๑	๐-๒	๕.๐-๖.๑	๖.๐-๗.๑	๓,๐๙๗	๘.๔๘
๒๒	St-sIA (ชุดดินสีทอน)	sl	s/l/s/l/s	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	๐-๒	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๖.๕	๑๑๐	๐.๓๐
๒๑B	Ltc-lsB (ชุดดินลำทะเมนชัย)	ls	s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๖๓๙	๑.๗๕
๒๑B	Ndg-lsB (ชุดดินโนนแดง)	sl	s/s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๖.๐-๖.๕	๕.๕-๗.๐	๑,๒๐๓	๓.๒๙
๒๑B	Ndg-slB (ชุดดินโนนแดง)	sl	s/s/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๖.๐-๖.๕	๕.๕-๗.๐	๒,๔๖๐	๖.๗๔
๒๔B*	Ltc-Ltc-tks-lsB (ชุดดินลำทะเมนชัย)	ls	ls/sl	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๑,๔๘๐	๔.๐๕
๓๖B	Knu-lsB (ชุดดินกระนวน)	ls	s/scl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๗.๐	๑,๐๕๕	๒.๘๙
๔๐B	Ckr-lsB (ชุดดินจักราช)	ls	s/sl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๒,๗๓๗	๗.๕๐
๔๐B	Cpg-Yl-lsB (ชุดดินชุมพวง/ชุดดินยางตลาด)	sl	s/sl	ดี	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๔,๕๒๒	๑๒.๓๘
๔๐B	Cpr-slB (ชุดดินจอมพระ)	sl	s/sl	ดี	ต่ำ	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๓๙๒	๑.๐๗
๔๐B	Ptk-slB (ชุดดินพระทองคำ)	sl	s/sl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๖.๐-๗.๐	๕,๗๘๐	๑๕.๘๓
๔๐Bb	Ckr-lsB/b (ชุดดินจักราช)	ls	s/sl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๕.๕-๕.๐	๑,๔๒๖	๓.๙๑
๔๐Bb	Ptk-slB/b (ชุดดินพระทองคำ)	sl	s/sl/vgs/cl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐ to lat.	๒-๕	๕.๐-๕.๕	๖.๐-๗.๐	๒,๘๙๑	๗.๙๒
๔๑B*	Ckr-Ckr-tks-lsB (ชุดดินจักราช)	ls	s/sl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๔๘	๒-๕	๕.๐-๕.๓	๕.๕-๕.๒	๔,๐๕๔	๑๑.๑๐
๔๑Bb*	Ckr-Ckr-tks-lsB/b (ชุดดินจักราช)	ls	s/sl	ดีปานกลาง	ต่ำ	<๑๐	<๓๕	>๑๔๙	๒-๕	๕.๐-๕.๔	๕.๕-๕.๑	๑,๖๔๓	๔.๕๐
U	U (พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๗๙๑	๒.๑๗
W	W (แหล่งน้ำ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๕๖๙	๑.๕๖
												๑๐๐.๐	
ผลรวมตำบลกุดโดน												๓๖,๕๑๗.๐	

ที่มา : ส่วนสำรวจจำแนกดินที่ ๓, ๒๕๔๙

หมายเหตุ : อักษรย่อ l = ดินร่วน sl = ดินร่วนปนทราย c = ดินเหนียว sil = ดินร่วนปนทรายแป้ง cl = ดินร่วนปนดินเหนียว

scl = ดินร่วนเหนียวปนทราย sic = ดินเหนียวปนทรายแป้ง ls = ดินทรายปนร่วน b = ดินนาบที่ตอน sicl = ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง

ดินมีปัญหาในการเพาะปลูก

๒๔* = ที่ลุ่มดินทรายจัด ๔๑* = ที่ดอนดินทรายจัด

: ความหมาย A/B = มีกลุ่มชุดดินหรือชุดดิน A มีเนื้อที่ ๕๐ % B มีเนื้อที่ ๕๐%

๑.๗.๑ สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลกุดโดน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ (รายละเอียด ตารางที่ ๓-๒ และ รูปที่ ๓-๒)

๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๗๙๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๑๖ ของเนื้อที่ทั้งหมด ประกอบด้วย หมู่บ้าน สถานที่ราชการ และสถาบันต่างๆ

๒) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๓๒,๑๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๘๗.๙๓ ของเนื้อที่ทั้งหมด ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

๒.๑) นาข้าว มีเนื้อที่ ๑๖,๖๗๒ ไร่ หรือร้อยละ ๔๕.๖๖ ของเนื้อที่ทั้งหมด

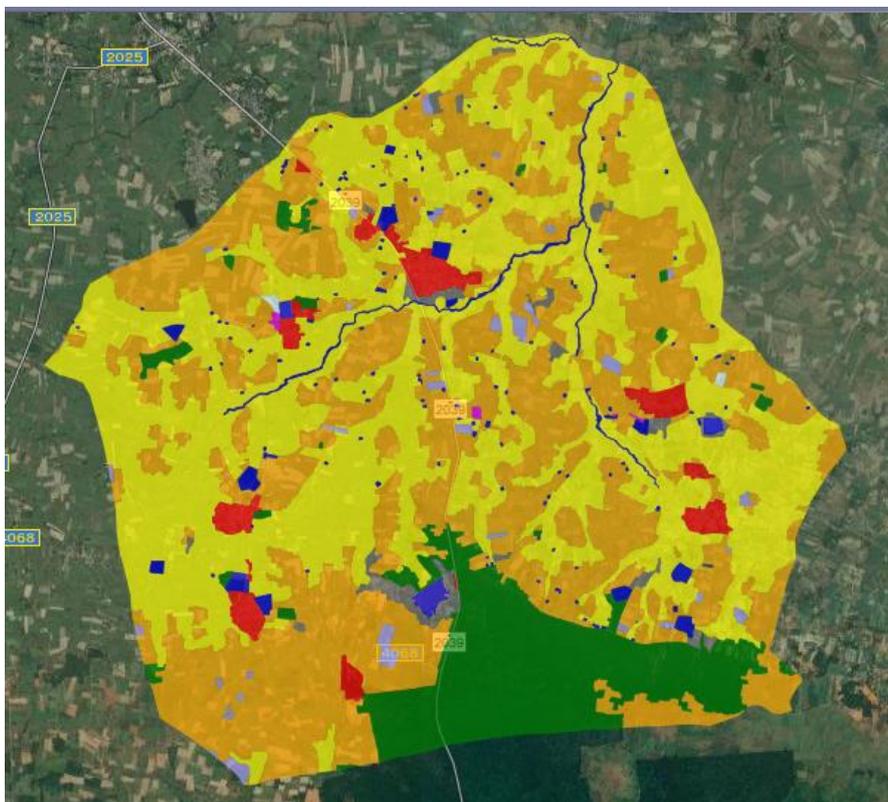
๒.๒) พืชไร่ มีเนื้อที่ ๑๕,๓๗๓ ไร่ หรือร้อยละ ๔๒.๑๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด พืชไร่ที่พบ ได้แก่ พืชไร่ผสม อ้อย และมันสำปะหลัง โดยพืชไร่ผสมจะเป็นพืชไร่ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมีพื้นที่ปลูกขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไร่ สลับกันไม่สามารถแยกขอบเขตได้

๒.๓) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๖๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๗ ของเนื้อที่ทั้งหมด ไม้ยืนต้นที่พบ ได้แก่ ยางพารา และยูคาลิปตัส

๓) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๒,๘๖๗ ไร่ หรือร้อยละ ๗.๘๕ ของเนื้อที่ทั้งหมด ประกอบด้วย ป่าสมบูรณ์ ป่าเสื่อมโทรม และสวนป่าผสมซึ่งได้แก่ ไม้ยืนต้นชนิดต่างๆ เช่น ประดู่ ยูคาลิปตัส และสัก ฯลฯ ที่ปลูกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และที่ดินของรัฐประเภทอื่นๆ

๔) พื้นน้ำ มีเนื้อที่ ๕๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๖ ของเนื้อที่ทั้งหมด ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง บึง หรือหนองน้ำ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ด เป็นพื้นที่ชนิดอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ประกอบด้วย ไม้ละเมาะ มีเนื้อที่ ๑๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด ลักษณะเป็นที่ว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือมีทุ่งหญ้าตามธรรมชาติ และมีไม้พุ่มเตี้ยขึ้นอยู่

ภาพ ๑-๕ การใช้ที่ดินในตำบลกุดโดน

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลนาคำ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

ตำบลกุดโดน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบทางด้านเกษตรอยู่ ๒ ท่าน ซึ่งถือว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้จากการสั่งสมประสบการณ์จากการทำการเกษตร เน้นการทำไร่นาสวนผสมและปลูกป่า และยังเป็นคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย อำเภอ ห้วยเม็ก ด้วย

๑. นายเพ็ง พิชัยช่วง เกษตรกรตัวอย่างด้านเกษตรกรรม อำเภอห้วยเม็ก บ้านหนองปะโอ หมู่ ๖ ตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวคิดในการทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นที่ดินทำกิน ๓๕ ไร่ โดยปลูกข้าวนาปี พื้นที่ ๘ ไร่ มีสระน้ำสำหรับเลี้ยงปลาและปลูกพืชฤดูแล้งประมาณ ๒ ไร่ พื้นที่บริเวณที่อยู่อาศัย ประมาณ ๑ ไร่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงโค นำมูลมาทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้สอยในพื้นที่ของตนเอง ปลูกพืชผักสวนครัว ประมาณ ๒ งานในรูปแบบหลุมพอเพียง โดยใช้พื้นที่ ๑ ตร.ม. สำหรับการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล (กล้วย) มะละกอ พืชผัก ใน ๑ ตร.ม. นั้น พื้นที่ที่เหลือส่วนใหญ่จะใช้ปลูกไม้ยืนต้น (ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง) เป็นต้นแบบสำหรับการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการปลูกป่าอย่างแท้จริง โดยมีฐานเรียนรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจเข้าไป

๒. นายสุพิน แซมทอง คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอห้วยเม็ก บ้านกุดโดน หมู่ ๑ ตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก มีหลักในการทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ลดการใช้สารเคมี พึ่งพิงธรรมชาติ บนที่ดินทำกิน ๒๘ ไร่ ๑ งาน หันมาทำไร่นาสวนผสม ๙ ไร่ โดยปลูกข้าวนาปี ๖ ไร่ หลังฤดูทำนาใช้ปลูกพืชผัก โดยให้สมาชิกกลุ่มมาร่วมกันปลูกและดูแลหลังฤดูทำนาสำหรับบริโภคในแต่ละครัวเรือน เหลือจึงจำหน่าย มีสระน้ำจำนวน ๓ สระ เนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ เลี้ยงปลาและไว้ใช้ยามฤดูแล้ง พื้นที่เหลือ คือที่อยู่อาศัย โรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ ๕๐๐ ตัว จากโครงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย คอกสัตว์ สุกร ๑๒ ตัว โค ๒ ตัว และปลูกไม้ยืนต้น ประมาณ ๓๐ ต้น มีการหมุนเวียนวัสดุในไร่นาจากมูลสัตว์ต่าง ๆ มาทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ทำน้ำหมัก ไม่ใช้สารเคมีในการผลิต

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑. ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในตำบลกุดโดน มีศักยภาพทางการเกษตรต่ำ ดินไม่ค่อยเก็บความชื้น เนื่องจากเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย นอกจากนี้ยังมีดินที่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ตำบลกุดโดนมีสภาพและลักษณะดินหลัก ประกอบด้วยชุดดิน ดังนี้

ชุดดินที่ ๒๒ ชุดดินน้ำกระจาย สีทน สันทราย ชัยภูมิ เป็นดินลึกมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ ของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญตำบลกุดโดน ปีการผลิต ๒๕๖๐/๖๑

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ (ก.ก.)	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย/ไร่ (บาท)	รายได้เฉลี่ย/ไร่ (บาท)
ข้าวนาปี	๔๕๐	๑,๙๐๐	๕,๔๐๐
อ้อยโรงงาน (อ้อยปลูก)	๑๑,๐๐๐	๖,๘๔๕	๘,๒๕๐
มันสำปะหลัง	๓,๘๙๗	๒,๒๗๖	๗,๒๔๘
ยางพารา	๔๙๕	๒,๑๒๒	๙,๔๐๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก, ๒๕๖๒

(๑) ข้าวนาปี

ตำบลกุดโดน มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๔,๑๖๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๖,๓๗๔.๒๕ ตัน เกษตรกรจะเริ่มปลูก (นาหว่าน) ในเดือน พฤษภาคม (นาดำ) ในเดือนกรกฎาคม เก็บเกี่ยวในเดือน พฤศจิกายน พันธุ์ที่ปลูกกันมากได้แก่ข้าวพันธุ์ กข๖ และ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ๑,๙๐๐ บาทต่อไร่ ราคาขาย เฉลี่ย ๑๒ บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีความรู้เรื่องการเลือกพันธุ์ การใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว

(๒) อ้อยโรงงาน

ตำบลกุดโดน มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕,๐๘๔ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๑๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๕๕,๙๒๔ ตัน เกษตรกรจะเริ่มปลูก (อ้อยปลูก) ในเดือน ตุลาคม เก็บเกี่ยวในเดือน พฤศจิกายน - มีนาคม ของปีถัดไป พันธุ์ที่ปลูกกันมากได้แก่ พันธุ์ ขอนแก่น ๓ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย ๖,๘๔๕ บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย เฉลี่ย ๐.๗๕ บาทต่อกิโลกรัม ปัญหาการปลูกอ้อยโรงงาน คือ เกษตรกรมักจะเผาอ้อยก่อนตัดเพราะจะหาแรงงานในการตัดง่าย ทำให้ศัตรูธรรมชาติถูกทำลายไป มักพบการทำลายของหนอนกออ้อย แต่ไม่ก่อความเสียหายถึงระดับเศรษฐกิจ และมีการพบอ้อยที่แสดงอาการของโรคใบขาวบ้างบางพื้นที่ แนะนำให้ขุดฝังทำลาย เพื่อตัดวงจรการขยายพื้นที่ หรือดูแลอ้อยให้สมบูรณ์แข็งแรงเพื่อลดการแสดงอาการซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโต

(๓) มันสำปะหลัง

ตำบลกุดโดน มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓,๘๒๔ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓,๘๙๗ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๑๔,๙๐๒.๑ ตัน ราคาขายเฉลี่ย ๑.๘๕ บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรจะปลูกและเก็บเกี่ยวตลอดปี ตามความเหมาะสมของอายุพืช และความต้องการขายของเกษตรกร พันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุด คือ เกษตรศาสตร์ ๕๐

(๔) ยางพารา

ตำบลกุดโดน มีพื้นที่ปลูกยางพารา ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒,๑๖๕ ไร่ เปิดกรีดแล้ว จำนวน ๑,๘๙๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๙๕ กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม ๙๓๖.๕ ตัน ราคาขายเฉลี่ย ๑๙ บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรจะทำการหยุดกรีดพักหน้ายางประมาณ ๓ เดือน คือเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน ของทุกปี

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายนอกจากนี้ยังมีดินที่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เช่น ดินเค็ม ดินกรวดลูกรัง ดินศิลาแลง	- การปรับปรุงดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือปลุกพืชตระกูลถั่ว แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารพืชและความสามารถในการอุ้มน้ำแก้ดินปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินทำให้ดินมีการเกาะยึดตัวดีขึ้น	หมู่ ๑ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ หมู่ ๑๐ หมู่ ๑๓	๑
๑.๒ ทรัพยากรน้ำ	- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ	- ปรับปรุงบำรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ห้วย หนอง บึง ด้วยการขุดลอก กำจัดวัชพืช เพื่อเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำ - ขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร เพื่อเพิ่มปริมาณแหล่งน้ำในชุมชน	ทุกหมู่บ้าน	๒
๑.๓ ทรัพยากรป่าไม้	- เสื่อมโทรม ปริมาณน้อยลง	- สร้างความตระหนักให้สมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของป่าไม้ในชุมชน ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ป่า ไม้ยืนต้น ในที่ดินทำกิน และอนุรักษ์ป่าไม้ส่วนรวม	ทุกหมู่บ้าน	๓

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด ๒.๑ ข้าว	<ul style="list-style-type: none"> - เมล็ดพันธุ์กลายเป็นพันธุ์ - ต้นทุนการผลิตสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เกษตรกรเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ ไม่ใช่พันธุ์เดิมในการปลูกเกิน ๓ ปี - ส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิต ซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกัน 	ทุกหมู่บ้าน	๑
๒.๒ อ้อยโรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดแคลนแรงงาน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว - พันธุ์อ้อยคุณภาพในชุมชนหายาก 	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อเพิ่มโอกาสการสนับสนุนเครื่องจักรจากภาครัฐและเอกชน - ส่งเสริมให้เกษตรกรทำแปลงแม่พันธุ์อ้อย เพื่อเพิ่มปริมาณในชุมชน 	ทุกหมู่บ้าน	๒
๓. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม ๓.๒ เกษตรกรรายย่อย	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มไม่เข้มแข็ง - ขาดแคลนแรงงาน ที่ดินทำกินไม่เพียงพอ - เป็นผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและให้แนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม รวมถึงวางแผนในการพัฒนา - ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงลดการพึ่งพาแรงงาน - ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม 	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ทุกหมู่บ้าน</p>	<p>๒</p> <p>๑</p>

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีการแปรรูปจากการผลิต	- ส่งเสริมให้มีการแปรรูปการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตในรูปแบบของการรวมกลุ่ม	ทุกหมู่บ้าน	๓

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลกุดโดน ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๘ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลกุดโดน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <p>๑. พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเยอะ (ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยาวพารา)</p> <p>๒. มีปราชญ์ด้านการเกษตร</p> <p>๓. ผู้นำมีประสิทธิภาพ</p>	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <p>๑. ขาดแคลนแรงงาน</p> <p>๒. กลุ่มเกษตรกรไม่เข้มแข็ง</p> <p>๓. เกษตรกรสูงวัย</p>
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก</p> <p>๒. ภาครัฐให้การสนับสนุน</p> <p>๓. มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้และสนับสนุนการผลิต</p> <p>๔. มีแหล่งน้ำใต้ดิน</p>	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <p>๑. พัฒนาคุณภาพการผลิตข้าว (S๑+O๒)</p>	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <p>๑. พัฒนาศักยภาพกลุ่ม (W๒+O๒)</p> <p>๒. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (W๓+O๒+O๓)</p> <p>๓. บริหารจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม (W๑+O๒+O๓)</p>
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <p>๑. ราคาผลผลิตต่ำ</p> <p>๒. ราคาปัจจัยการผลิตสูง</p> <p>๓. ดินเสื่อมคุณภาพ</p> <p>๔. ขาดแหล่งพันธุ์ที่มีคุณภาพในพื้นที่</p> <p>๕. น้ำไม่เพียงพอ</p>	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <p>๑. พัฒนาศักยภาพการจัดการดินปุ๋ย (S๑+S๓+T๒)</p> <p>๒. ส่งเสริมการทำแปลงพันธุ์อ้อย (S๑+T๔)</p> <p>๓. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน (S๑+S๒+T๓)</p> <p>๔. จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (S๑+S๒+S๓+T๒+T๓)</p> <p>๕. ส่งเสริมการจัดการน้ำ (S๑+T๕)</p>	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <p>๑. รวมกลุ่มเกษตรกรสูงวัยเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น (W๓+T๒)</p>

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลกุดโดน

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาคุณภาพการผลิตสู่มาตรฐาน GAP
- พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวสู่มาตรฐาน GAP

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน

๓.๑.๒ อ้อยโรงงาน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการจัดทำแปลงแม่พันธุ์อ้อย

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ กลุ่มเกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- บริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชน

๓.๒.๒ เกษตรกรรุ่นใหม่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ในตำบลกุดโดน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

๓.๒.๓ เกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- มีการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างเหมาะสม

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ทรัพยากรดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีคุณภาพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

โครงการที่ ๒ โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

๓.๓.๒ ทรัพยากรน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- จัดการน้ำเพื่อการเกษตร

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการน้ำในไร่นา

โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน

๑. หลักการเหตุผล

ตำบลกุดโดนมีพื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำเกษตรหลัก ๆ อยู่ ๓ ประเภท คือ นาข้าว พืชไร่ และ ยางพารา เกษตรกรมีการปลูกพืชสับเปลี่ยนไปมาในแต่ละปีไม่ว่าจะเป็น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ขึ้นอยู่กับ ราคาผลผลิตแต่ละช่วง และประสบปัญหาในการทำเกษตรทั้งในด้านต้นทุนการผลิตสูง ทรัพยากรดินเสื่อม คุณภาพ โดยที่เกษตรกรยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้เอง

การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน และเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยสั่งตัด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตอีก ช่องทางหนึ่ง ซึ่งสามารถทำให้เกษตรกรได้มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เกิดทักษะ เกิดการคิดวิเคราะห์ ผล ของการปฏิบัติ ทำให้รู้จักสภาพทรัพยากรดิน สามารถเลือกใช้ปุ๋ยได้ตรงตามค่าวิเคราะห์ดินของตน เกิดการลด ต้นทุนในการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนในการใช้ปุ๋ยเคมี ปรับปรุงสภาพดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด

การพัฒนาศักยภาพการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เกิด ทักษะและความชำนาญ และสามารถจัดการทรัพยากรดินของตนเอง แก้ไขปัญหาด้วยการเรียนรู้ และมีส่วน ร่วมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตที่ลดลง
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน และเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยสั่งตัด
๓. เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรด้านการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการดินปุ๋ย	๒ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๓ ครั้ง	

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการดินปุ๋ย			←→									
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน					←→							

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการดินปุ๋ย จำนวน ๒ ครั้ง
 - ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๔ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกระบวนการ เช่น ชุดตรวจสอบ pH และ N P K ในดินแบบรวดเร็ว แมปุ๋ย ชุดนิทรรศการ เป็นต้น
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าตอบแทนวิทยากรในการจัดกระบวนการ จำนวน ๓ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐,๘๐๐ บาท**

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตในการซื้อปุ๋ยเคมีได้อย่างน้อย ร้อยละ ๑๐ ต่อ ราย
๒. เกษตรกรมีความรู้ในการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน และเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยสั่งตัด จำนวน ๓๐ ราย
๓. เกิดการรวมกลุ่มในการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน อย่างน้อย ๑ กลุ่ม

โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการน้ำในไร่นา

๑. หลักการเหตุผล

ตำบลกุดโดนมีพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก มีแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่อยู่ประมาณ ๓๗๐ ไร่ บางแห่งไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากติดปัญหาเรื่องระบบส่งน้ำ

หากปีการเพาะปลูกไหนเกิดภาวะแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง ก็มีผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรรายย่อยที่มีแหล่งน้ำในที่ดินทำกินของตนเอง บางรายก็ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด อาจจะเป็นเนื่องจากพื้นที่กักเก็บน้ำมีขนาดเล็ก ไม่สามารถบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การบริหารจัดการน้ำในไร่นาจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการทำการเกษตร เพื่อให้การเพาะปลูกเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ว่าจะเป็น การปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งน้ำ การใช้เทคโนโลยีในการผลิตแบบระบบน้ำหยด การปลูกพืชใช้น้ำน้อย หรือแม้กระทั่งการเลือกพันธุ์พืชที่ใช้น้ำน้อย เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการน้ำในไร่นาได้อย่างเหมาะสม
๒. เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำในกระบวนการผลิตอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. ถ่ายทอดความรู้ในการจัดการน้ำในไร่นา	๑ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๒ ครั้ง	

โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม องค์กรเกษตรกร

๑. หลักการเหตุผล

ปัจจุบันการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชนยังประสบปัญหาในการดำเนินการ กลุ่มธรรมชาติที่เกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียว หรือแม้แต่กลุ่มที่ขึ้นทะเบียนกับองค์กรของรัฐ ไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ อาจเกิดจากสาเหตุและปัจจัยที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ความเข้มแข็งของผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ความร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเห็นอกเห็นใจระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง ทำให้ชุมชนไม่เกิดความเข้มแข็ง

การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหาร จัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้ง การนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาประกอบกัน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนา

ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนา องค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพและเครือข่าย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถ โดยมุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุน ให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่ม องค์กร เกษตรกร เพื่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประเมินศักยภาพและหาแนวทางพัฒนากลุ่ม/องค์กรเกษตรกร
๒. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร ให้มีการขับเคลื่อนงานแบบมีส่วนร่วม

๓. เป้าหมาย

คณะกรรมการกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย ๒. จัดกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม ๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๓๐ ราย ๒ ครั้ง ๒ ครั้ง	คณะกรรมการกลุ่ม ๆ ละ ๕-๑๐ ราย

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ			←→									
จัดกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร					←→							
ติดตามให้คำแนะนำ							←→					

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. จัดกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน ๑ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาท

๒. ศึกษาดูงานกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรต้นแบบ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑ วัน

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
 - ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท
 - ค่าตอบแทนวิทยากรในการจัดกระบวนการ จำนวน ๒ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท
 - ค่าพาหนะในการเดินทางเหมาจ่าย จำนวน ๑ วัน
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงิน ๑๕,๗๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐,๒๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการประเมินศักยภาพและทราบแนวทางในการพัฒนาของตนเอง

๒. กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรมีการขับเคลื่อนงานแบบมีส่วนร่วม

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่

๑. หลักการเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน และกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการมาตามลำดับ จากมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล กลุ่มอาชีพที่ได้รับการช่วยเหลือกลุ่มใหญ่ คือ อาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปัญหาความยากจนส่วนใหญ่เกิดจากขาดทรัพยากรที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินทำกินน้อยไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกิดความขัดสนทางเศรษฐกิจ รายได้ต่ำ ส่งผลต่อการดำรงชีพของประชาชน

กระบวนการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องกำหนดพื้นที่ และบุคคลเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ เปิดโอกาสและช่วยเหลือประชาชนที่มีปัญหาด้านการยังชีพ ได้มีแนวทางในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ภายในครอบครัวของตนเอง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครอบครัวมีความอบอุ่น มีความมั่นคง มีความสุขอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง และพอประมาณอย่างมีเหตุผลภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทำให้สังคมมีการพัฒนาในด้านคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในตำบลนาคำให้เกิดผลสำเร็จ มีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีช่องทางในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้ครอบครัว มีศักยภาพในการผลิตอาหารที่มีคุณค่าต่อการบริโภคอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งลดการใช้สารเคมี และเกิดใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรผลิตอาหารที่มีคุณค่าบริโภคอย่างเพียงพอ
๒. เพื่อให้เกิดการลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้ครัวเรือนเกษตรกร
๓. เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่ของตนเอง

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลกุดโดน

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๙๑,๔๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. คริวเรือนเกษตรกรมีการผลิตอาหารที่มีคุณค่าบริโภคอย่างเพียงพอ
๒. เกิดการลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในครัวเรือนเกษตรกร
๓. เกิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่ของตนเอง

โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

๑. หลักการเหตุผล

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยมีการเพิ่มจำนวนตามธรรมชาติในอัตราที่ลดลง มาอยู่ในระดับต่ำ มีการอพยพเคลื่อนย้ายทั้งในและนอกประเทศมากขึ้น ประชากรภาคเกษตรก็อยู่ในวัยที่สูงขึ้นเช่นกัน ทั้งจากการไม่มีผู้สืบทอดอาชีพเกษตรกรรม การย้ายแรงงานมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งการเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร (Food security) ทั้งในระยะกลางและระยะยาว ซึ่งประชากรในภาคเกษตรกรรมมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงต่ำกว่าประชากรภาคอื่น เนื่องจากทักษะของเกษตรกรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเทคนิคที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาอีกพอสมควร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมส่งเสริมการเกษตร จึงมีนโยบายเร่งรัดการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพสูงในการผลิตทางการเกษตรทั้งเพื่อการบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก ทดแทนเกษตรกรรุ่นเก่าที่ลดจำนวนลง และพัฒนาให้เป็นบุคลากรที่สำคัญของภาคเกษตรกรรม สร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น รองรับต่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทางด้านการเกษตร และสร้างเศรษฐกิจได้จากภาคเกษตรกรรม

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทนเกษตรกรในปัจจุบันที่มีอายุมากขึ้นและมีจำนวนลดลง
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าเกษตรได้อย่างเกษตรกรรมมืออาชีพ
๓. เพื่อสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในทุกๆระดับ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน ๑๓ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย ๒. จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๑๓ ราย ๑ ครั้ง ๒ ครั้ง	หมู่บ้านละ ๑ ราย

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้			←→									
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล				←→								

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน ๒ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๓ ราย ๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๓๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๓ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๖๕๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๓ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกระบวนการ เช่น กระดาษ ปากกา สมุด เอกสารวิชาการ

เป็นต้น

เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๗๕๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. มีเกษตรกรรุ่นใหม่เกิดขึ้นในพื้นที่ จำนวน ๑๓ ราย
๒. เกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าเกษตรได้อย่างเกษตรกรมืออาชีพ
๓. เกิดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในทุกระดับ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ

โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

๑. หลักการเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการทำเกษตรกรรม เป็นพื้นฐานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในการทำเกษตรกรรมจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรดินที่อุดมสมบูรณ์ มีปริมาณธาตุอาหารในดินสูงเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช แต่ทรัพยากรดินที่มีอยู่ในประเทศไทยถูกใช้งานมาอย่างขาดการดูแลรักษาที่ดี ทำให้เกิดความเสื่อมโทรม และเกิดข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์มากขึ้น วิธีที่จะรักษาคุณภาพดินและฟื้นฟูให้กลับมาามีระดับความอุดมสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จำเป็นต้องพึ่งพาและให้ความสำคัญต่อการเกษตรธรรมชาติ เกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์ เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายการใช้สารเคมีที่มีต้นทุนสูง และแก้ความเสื่อมโทรม ให้แก่ดินในระยะยาว

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์มีหลายรูปแบบ เช่น ปุ๋ยพืชสด โดยการใช้เมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วมะแฮะ ถั่วพรี้า โสนอัฟริกัน ปอเทืองนำมาปลูกและทำการไถกลบ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ โดยนำเอา เศษพืชจากไร่นา จากโรงงานอุตสาหกรรม จากครัวเรือน จากตลาด นำมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักหรือ น้ำหมักชีวภาพ จะเป็นการใช้วัสดุให้เกิดประโยชน์ ลดมลภาวะต่าง ๆ และขยะได้ นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหา การเผาเศษพืชในไร่นาและขยะได้มากขึ้น ประกอบกับทิศทางของการทำการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยทั้งตัวผู้ผลิตและผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์การทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากดินได้อย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นการช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี หรือร่วมกันใช้อย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ในครัวเรือน และจากโรงงานอุตสาหกรรม มาฝากไว้ที่ธนาคาร ธนาคารจะทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เกษตรกรมาเบิกถอนเอาไปใช้ประโยชน์เมื่อวัสดุนั้นย่อยสลายเป็นปุ๋ยแล้ว หรือให้เกษตรกรกู้ยืมปุ๋ยจากธนาคารไปใช้แล้วใช้หนี้ด้วยวัสดุเหลือใช้จากไร่นาและ โรงงานอุตสาหกรรมหรือปุ๋ยคอก เพื่อให้เกิดการผลิตและมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง มีราคาถูก พร้อมทั้งช่วยลดปัญหาการเผาและปัญหาจากกำจัดหรือทิ้งขยะในอนาคต

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีการดำเนินการผลิตและใช้ประโยชน์ปุ๋ยอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
๒. เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรม
๓. ให้เกษตรกรลดละเลิกการเผาด้วยการนำเอาวัสดุเหลือใช้จากไร่นามาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ลดการใช้ ปุ๋ยเคมีเป็นการลดต้นทุนในการผลิต
๔. เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ	๒ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๓ ครั้ง	

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ			←→									
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล				←→								→

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ จำนวน ๒ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๔ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๔ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกระบวนการ เช่น กระดาษ ปากกา สมุด เอกสารวิชาการ

เป็นต้น

เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๒,๙๐๐ บาท

๒. วัสดุ อุปกรณ์ ในการผลิต

- ค่ามูลสัตว์ จำนวน ๔ ตัน
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ (EM) จำนวน ๑๐ ลิตร
เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
- กากน้ำตาล จำนวน ๑๐ ลิตร
เป็นเงิน ๒๕๐ บาท
- ถังบรรจุพร้อมฝาปิด จำนวน ๒ ใบ
เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
- เศษวัสดุการเกษตร
เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๔,๒๕๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๗,๑๕๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มเกษตรกร ในวิธีการผลิตและการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยอินทรีย์
๒. ลดต้นทุนการผลิตด้านการเพาะปลูก และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
๓. เกิดความตระหนักรู้ และสร้างความร่วมมือในการรวมกลุ่มจัดตั้งและเป็นสมาชิกธนาคาร ให้เกษตรกรเป้าหมายได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายการผลิตในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
๔. ลดปริมาณขยะและเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรในแต่ละพื้นที่

โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด

๑. หลักการเหตุผล

วัตถุประสงค์กำเนิดดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีสภาพดินเป็นดินทราย ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พืชพรรณไม่สามารถเจริญเติบโตได้ดี ทำให้การสะสมอินทรีย์วัตถุในดินจึงต่ำกว่าทุกภาคของประเทศไทย เนื่องมาจากสิ่งต่อไปนี้ วัตถุประสงค์กำเนิด อุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน การเผาต่อซังของพืช และการปลูกพืชต่อเนื่อง นาน ๆ การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ทำได้โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งมีหลายชนิดด้วยกันเช่น การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เป็นต้น แต่มีข้อจำกัดคือต้องใช้ในปริมาณมากต่อไร่ไม่สะดวกแก่การขนย้ายปุ๋ยและหาได้ไม่เพียงพอ ดังนั้นวิธีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินอีกวิธีหนึ่งที่มีวิธีการปฏิบัติง่ายก็คือการใช้พืชปุ๋ยสด

พืชปุ๋ยสด คือ ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการไถกลบ ต้น ใบ และส่วนต่าง ๆ ของพืช โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วในระยะช่วงออกดอกซึ่งเป็นช่วงที่มีธาตุอาหารสูงสุดแล้วปล่อยให้เน่าเปื่อย ผุพังย่อยสลายเป็นอาหารแก่พืชที่จะปลูกตามมา พืชที่ใช้ปลูกเป็นพืชปุ๋ยสด ได้แก่ โสนอินเดีย ปอเทือง ถั่วพรี้า พืชตระกูลถั่วต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งที่เกี่ยวข้องกันมากในการเพิ่มผลผลิตพืชก็คือ การใช้ปุ๋ยเคมีแต่การใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินจะทำให้ดินสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ไปอย่างรวดเร็วดินจะแข็งไม่ร่วนซุย ดูดซับน้ำ และแร่ธาตุอาหารพืชได้น้อยลงทำให้การปลูกพืชไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

เพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ การปรับปรุงดินเป็นการลดต้นทุนในการผลิตเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชปุ๋ยสดและนำไปสู่เกษตรกรอินทรีย์ และลดต้นทุนการผลิต จึงควรมีการส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรในการใช้ปุ๋ยเคมี
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชปุ๋ยสดและเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
๓. เพื่อให้เกษตรกรลดการเผาต่อซังข้าว

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้	๑ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๒ ครั้ง	

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
อบรมถ่ายทอดความรู้			←→									
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล				←→								

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ จำนวน ๑ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๒ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกระบวนการ เช่น กระดาษ ปากกา สมุด เอกสารวิชาการ

เป็นต้น

เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท

๒. ปัจจัยการผลิต

- ค่าเมล็ดพันธุ์ปอเทือง จำนวน ๗๕๐ กิโลกรัม

เป็นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๙,๗๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี
๒. มีการใช้พืชปุ๋ยสดในพื้นที่ตำบลนาคำเพิ่มมากขึ้น

๓. เกษตรกรมีความรู้และเกิดความเข้าใจในประโยชน์ของการปลูกพืชปุ๋ยสด
๔. ลดการเผาตอซังข้าวในพื้นที่

โครงการส่งเสริมการจัดทำแปลงแม่พันธุ์อ้อย

๑. หลักการเหตุผล

อ้อยโรงงานถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลนาครองจากข้าว โดยมีพื้นที่ปลูกอ้อยจากการสำรวจข้อมูลระดับตำบล ประมาณ ๔,๗๘๔ ไร่ ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย ๑๑,๐๐๐ กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๖,๘๔๕ บาท (อ้อยปลูก) และเกษตรกรยังประสบปัญหาในเรื่องของพันธุ์อ้อยปลูกที่มีคุณภาพ มักจะขาดแคลนเมื่อถึงฤดูปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อป้อนเข้าโรงงานน้ำตาลเป็นหลัก ไม่ค่อยมีการทำแปลงแม่พันธุ์เพื่อเอาไว้ใช้ปลูกหรือขยายในชุมชน การได้มาซึ่งพันธุ์อ้อย จะนำมาจากพื้นที่ใกล้เคียง และเป็นท่อนพันธุ์ที่มีเชื้อสาเหตุโรคใบขาวแฝงอยู่ ทำให้โอกาสในการเกิดและแพร่กระจายมายังพื้นที่เกิดขึ้นได้มาก ประกอบกับเกษตรกรมีโอกาเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยได้ไม่ทั่วถึง รวมถึงประสิทธิภาพในการผลิตยังต่ำ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นไปด้วย

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา จึงจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพเกษตรกรในพื้นที่ให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยให้มีผลผลิตเพียงพอรองรับความต้องการในอุตสาหกรรมอ้อย และน้ำตาลทราย รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรมีแหล่งผลิตขยายและกระจายอ้อยพันธุ์ดีและสะอาดหมุนเวียนใช้ ในชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแปลงพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี
๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม
๓. เพื่อให้เกิดแหล่งพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีในชุมชน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้	๒ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๓ ครั้ง	

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน											
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
อบรมถ่ายทอดความรู้			←→									
จัดทำแปลงสาธิต			←→									
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล				←→								→

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๔ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๔ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท

- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น กระดาษ ปากกา สมุด เอกสาร
วิชาการ เป็นต้น

เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๓,๕๐๐ บาท

๒. สนับสนุนการจัดทำแปลงสาธิต เช่น ระบบน้ำ พันธุ์อ้อยสะอาด ค่าไถเตรียมดิน และอื่น ๆ ที่จำเป็น
เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๓,๕๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแปลงพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี

๒. เกษตรกรสามารถผลิตอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เกิดแหล่งแม่พันธุ์อ้อยพันธุ์ดีในชุมชน

โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวสู่มาตรฐาน GAP

๑. หลักการเหตุผล

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยต่อสุขภาพมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน มาตรการด้านสุขอนามัยพืชและความปลอดภัยด้านอาหารได้ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขทางการค้าระหว่างประเทศในตลาดโลกมากขึ้น สินค้าเกษตรและอาหารต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรผู้ผลิตเข้าสู่การรับรองมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งเป็นการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การผลิตข้าวตามระบบมาตรฐาน GAP เป็นระบบการผลิตข้าว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อการบริโภค ตรงตามพันธุ์ และมีเปอร์เซ็นต์ตันข้าวสูง ซึ่งเกษตรกรจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในการปลูกข้าวและการบริหารจัดการข้าว เพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. ๔๔๐๐-๒๕๕๒ และ มกษ. ๔๔๐๑-๒๕๕๑)

เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และมีความชำนาญให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามความต้องการของตลาด (ต้นทาง) ของเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP เพิ่มขึ้น ด้วยการขับเคลื่อนงานส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตร ในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีความยั่งยืนในภาคการเกษตรของประเทศไทย

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าข้าวให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP
๒. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกษตรกร ด้วยเทคโนโลยีการผลิตข้าว GAP
๓. เพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตข้าวตามระบบมาตรฐาน GAP

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลกุดโดน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชน

๑. หลักการเหตุผล

เกษตรกรทุกภาคส่วนมักจะประสบปัญหาด้านการเกษตรที่หลากหลาย แตกต่างกันไปแต่ละครัวเรือน ไม่ว่าจะเป็น เงินทุน พื้นที่ทำกิน แรงงานในครัวเรือน ทักษะความรู้ สุขภาพ ภัยที่สูงขึ้น ปัญหาที่กล่าวมา ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร หลัก ๆ คือ รายได้ที่จะนำมาใช้สอยในครัวเรือน

สมาชิกในชุมชนตำบลกุดโดนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อว่างเว้นจากการทำนา ก็มักจะมีการประกอบอาชีพเสริม เช่น ทอเสื่อกก ทอผ้าฝ้าย สานเครื่องใช้สอยจากไม้ไผ่ บางครัวเรือนได้ยึดเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ให้กับครอบครัว การทอเสื่อกก เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนใหญ่นำมาใช้สอยในครัวเรือน เนื่องจากหาได้ง่ายในแหล่งธรรมชาติ และยังมีพัฒนาผลผลิตต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน

เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถยึดเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรองได้ และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกในชุมชน สร้างรายได้ สร้างเงินทุนหมุนเวียน และเป็นการพัฒนาศักยภาพให้สมาชิกในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมสร้างรายได้นอกเหนือจากการทำนา
๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกกลุ่มในชุมชน มีความสามัคคี เกิดความยั่งยืน
๓. เพื่อให้ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมได้ตลอดทั้งปี

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลกุดโดน

๖. กิจกรรม

กิจกรรม	ปริมาณงาน	หมายเหตุ
๑. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมาย	๓๐ ราย	
๒. อบรมถ่ายทอดความรู้	๑ ครั้ง	
๓. ติดตามให้คำแนะนำ และประเมินผล	๓ ครั้ง	

๗. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการ	เดือน												
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→												
อบรมถ่ายทอดความรู้			←→										
ติดตามให้คำแนะนำ ประเมินผล				←→									

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. อบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๑ ครั้ง

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท
- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๓ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท

- ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น กระดาษ ปากกา สมุด เอกสาร ประกอบการฝึกอบรม เป็นต้น

เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๗,๓๐๐ บาท

๒. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต เช่น กกหรือไหล เชือกไนลอน ฟืม โอง สีย้อม และอื่น ๆ ที่จำเป็น

เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๗,๓๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรมีอาชีพเสริมสร้างรายได้นอกเหนือจากการทำนา
๒. ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี เกิดความยั่งยืน
๓. เกิดการดำเนินกิจกรรมของชุมชนตลอดทั้งปี

สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรตำบลกุดโดน

ตารางที่ ๑๙ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๑ – ปี ๒๕๖๕

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการผลิตสินค้า	โครงการพัฒนาคุณภาพการผลิตข้าวสู่มาตรฐาน GAP	เพื่อพัฒนาการผลิตสินค้าข้าวให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม	๓๐ ราย	๕๗,๐๐๐	๓๐ ราย	๕๗,๐๐๐	๓๐ ราย	๕๗,๐๐๐	๓๐ ราย	๕๗,๐๐๐	๓๐ ราย	๕๗,๐๐๐	เกษตรอำเภอ/อปท.
	โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการดินปุ๋ยในชุมชน	เพื่อให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๓๐ ราย	๒๐,๘๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๘๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๘๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๘๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๘๐๐	เกษตรอำเภอ/อปท.
	โครงการส่งเสริมการจัดทำแปลงแม่พันธุ์อ้อย	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๓๐ ราย	๔๓,๕๐๐	๓๐ ราย	๔๓,๕๐๐	๓๐ ราย	๔๓,๕๐๐	๓๐ ราย	๔๓,๕๐๐	๓๐ ราย	๔๓,๕๐๐	เกษตรอำเภอ/อปท.
พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร	ส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนงานแบบมีส่วนร่วม	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ	๓๐ ราย	๒๐,๒๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๒๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๒๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๒๐๐	๓๐ ราย	๒๐,๒๐๐	เกษตรอำเภอ/อปท.
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชน	ส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๓๐ ราย	๒๗,๓๐๐	๓๐ ราย	๒๗,๓๐๐	๓๐ ราย	๒๗,๓๐๐	๓๐ ราย	๒๗,๓๐๐	๓๐ ราย	๒๗,๓๐๐	เกษตรอำเภอ/อปท.
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่	๖๕ ราย	ตำบลกุดโดน	จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๑๓ ราย	๔,๗๕๐	๑๓ ราย	๔,๗๕๐	๑๓ ราย	๔,๗๕๐	๑๓ ราย	๔,๗๕๐	๑๓ ราย	๔,๗๕๐	เกษตรอำเภอ/อปท.

ตารางที่ ๑๙ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๑ – ปี ๒๕๖๕ (ต่อ)

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่	เพื่อความมั่นคงทางอาหาร	๑๓๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๒๖ ราย	๙๑,๔๐๐	๒๖ ราย	๙๑,๔๐๐	๒๖ ราย	๙๑,๔๐๐	๒๖ ราย	๙๑,๔๐๐	๒๖ ราย	๙๑,๔๐๐	เกษตรกรอำเภอ/อปท.
พัฒนาพื้นที่ทรัพยากรการเกษตร	โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยพืชปุ๋ยสด	เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๓๐ ราย	๒๙,๗๐๐	๓๐ ราย	๒๙,๗๐๐	๓๐ ราย	๒๙,๗๐๐	๓๐ ราย	๒๙,๗๐๐	๓๐ ราย	๒๙,๗๐๐	เกษตรกรอำเภอ/อปท.
	โครงการธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	เพื่อการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างยั่งยืน	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม/สนับสนุนปัจจัย	๓๐ ราย	๒๗,๑๕๐	๓๐ ราย	๒๗,๑๕๐	๓๐ ราย	๒๗,๑๕๐	๓๐ ราย	๒๗,๑๕๐	๓๐ ราย	๒๗,๑๕๐	เกษตรกรอำเภอ/อปท.
	โครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการน้ำในไร่นา	ให้เกษตรกรบริหารจัดการน้ำได้อย่างเหมาะสม	๑๕๐ ราย	ตำบลกุดโดน	อบรม	๓๐ ราย	๕,๗๐๐	๓๐ ราย	๕,๗๐๐	๓๐ ราย	๕,๗๐๐	๓๐ ราย	๕,๗๐๐	๓๐ ราย	๕,๗๐๐	เกษตรกรอำเภอ/อปท.

แหล่งอ้างอิง

องค์การบริหารส่วนตำบล แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๑) จังหวัดกาฬสินธุ์
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก
กรมอุตุวิทยวิทยา. จังหวัดกาฬสินธุ์ ปริมาณฝนรายเดือนและรายปี ๒๕๔๐-๒๕๕๙
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์